

REDACTIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM):

ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2-50; pe 1 lună fl. 1.

N-ri de Duminecă pe
an fl. 1.50.

Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscripte nu se inapoiază.

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM):

INSERTIUNILE:
ae 1 fir garmond: prima-dată
7 cr.; a doaua oară 6 cr.
a treia-ooară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

POLITICA NAȚIONALĂ

(vg.) Cuvântul *politica* de un timp încoace îl vedem în gura tuturor, în capul tuturor. Oamenii de toate stările, fără deosebire, fac *politica*. Și ne întrebăm:

Ce oare să fie *politica*, de este ea atât de atrăgătoare și fermecătoare? Dela dînsa atîrnă doar' fericirea, liniștea, luminarea și bunăstarea societății întregi? Ori-că cei mulți nădăjduesc dela dînsa înălțare și îndestulare? În timpurile din urmă mai ales, *politica* abătîndu-se și depărțîndu-se dela adevărata ei însemnare, ea a devenit în mâinile celor tari un mijloc de apăsare și de despoiere a celor mai slabi.

În însemnarea sa cea adevărată însă *politica este înalta știință de a ocărmi* un popor făcîndu-l mai bun și mai muncitor, este știința onestității, a moralității și a virtuții; ea regulează întrebuițarea mijloacelor de care are nevoie o națiune, ca să-și asigure conservarea și să-și crească puterea și înflorirea sa. (Comite de Gardien tractat de Diplomatie.)

Fundamentul sau esența politiceii este cunoștința omului. Așa și fundamentul sau esența politiceii naționale este *cunoștința poporului*.

Fără cunoașterea poporului este cu neputință ca cineva să fie un bun și real politic. Ear' la cunoașterea adevărată a poporului nimeni nu poate ajunge fără cunoștința istoriei naționale.

Istoria este testamentul lăsat de străbuni la strănepoții lor, ca să le slujască de tălmăcire timpului de față și de povățuire timpului viitor, zice Mihail Cogălniceanu, în strălucitul seu discurs despre însemnătatea istoriei naționale.

Nu este de ajuns așadar a ne declara pentru susținerea programului național. Ci, ca să facem o bună politică națională, trebuie să cunoaștem întâmplările trecute, istoria națională a poporului român, și din aceasta să luăm învățătură și înțelepciune pentru alegerea căilor și a mijloacelor, de care să ne slujim în lupta politică pentru drepturile noastre.

Mulțumită politiceii sale înțelepte, din lupta de șese-spre-zece veacuri, poporul român a eșit biruitor căci nu a pierdut nici țeara nici patria, după care revneau dușmanii noștri. Țeara și limba o avem și astăzi. România, adevărată posesiunea de căpetenie a Românilor, este în faptă a națiunii române. Basarabia și Bucovina, de și sub stăpâniri străine, ele sunt moșii ale Românilor. Transilvania și Banatul în faptă sunt și formează posesiunea Românilor sub stăpâni-

rea maghiară. Românii deci n'au perit, ci trăesc și astăzi și vorbesc limba română. Drepturile naționale sînt drepturi nobile, cu cât sînt mai bătrâne, ele sînt mai scumpe.

Abia două milioane de români, încheiau tractate cu Impărația turcească, care pe atunci era mai puternică decît toată Europa. Toate țările învecinate și chiar țeara unguerească au fost ingenunchiate și suse Turcilor, singură țeara românească nu a putut fi cucerită de ei, ci au fost siliți a se mulțumi cu plățirea unui tribut anual hotărît prin contracte încheiate cu cei mai puternici Impărați turcești.

Mircea cel bătrîn, Domnul țerei românești, a făcut pact cu Polonii în contra turcului Baiazet și a Ungurilor, și în anul 1493 a făcut alianță cu turcul Baiazet pentru ca să se poată apăra în contra lui Sigismund regele Ungariei.

Ștefan cel mare, Domnul Moldovei, avînd convingerea, că Românii singuri nu vor fi în stare a se susține în contra dușmanilor, a sfătuit pe fiul seu Bogdan ca să încheie tractat cu Turcii, și a se feri de ori-ce alianță cu vecinii creștini.

Care să fi fost oare pricina, ca Ștefan cel mare să zică Românilor creștini a primi mai bucuros alianță cu Turcii decît cu creștinii? A fost el doar' dușman creștinătății? Nici decum. Din potrivă, Ștefan a fost cel mai înfocat apărător al legii creștinești. Papii Romei îl numiau *scutitorul și apărătorul creștinătății*. După mărturia scriitorului Caramzin, solul Litvei zicea Țarului de Moscva Ioan III: „Țeara lui Ștefan este îngrădire a tuturor țărilor noastre; dacă Sultanul o va supune, va fi de primejdie și pentru noi și pentru tine“.

În timpul din urmă, sub domnia Regelui Carol, Românii au luptat alături cu Rușii în contra Turcilor, salvînd la Plevna onoarea armelor rusești.

Astfel politica națională a fost și are să fie întotdeauna dictată și îndreptată de interesele de apărare și de conservare ale neamului românesc, ear nu după cum și-o închipuesc unii ori alții politicieni, cari nu cunosc nici tradițiunile, nici fazele dezvoltării poporului român.

Dinaintea intereselor generale ale națiunii, interesele locale și de ambiții personale trebuie să dispară. Să nu creadă nici Bănățanul, nici Ungureanul și nici Ardeleanul că, despărțiți unii de alții, vom duce la isbîndă cauza națională.

În limbă și în cultură ne-am păstrat pîna acum unitatea națională mergînd pe aceeași cale a propășirii. Tot astfel și în politică numai prin unirea tuturor forțelor vii ale națiunii într'o

acțiune concentrică și unitară vom pute atinge idealul nostru.

Servească-ne de învățătură în politica națională cuvintele marelui patriot român M. Cogălniceanu, care zice:

„Dacă Grecii au căzut odată sub jugul lui Filip, și în urmă sub jugul Romanilor, este pentru-că au voit să fie Plateani, Tebani, Ateniani, Spartani și nu Elini; tot așa și străbunii noștri au voit să fie Ardeleni, Munteni, Bănățeni, Moldoveni și nu Români; rare-ori au voit să se privească între dînșii ca o singură și aceeași națiune; în neunirea lor dar' trebuie să vedem isvorul tuturor nenorocirilor trecute ale căror urme încă pîna astăzi sînt vie pe pămîntul nostru“.

„Departate de a fi pîrtinitorul uuui simțemînt de ură cîtră celelalte pîrți ale națiunii mele, zice mai departe M. Cogălniceanu: eu privesc ca patria mea toată acea întindere de loc, unde se vorbește limba română“.

Sărbătorirea revoluțiunii. În ședința dela 20 c. Dieta s'a rîsît asupra propunerii lui Kossuth Ferencz de a se sărbători ziua în care se împlinesc 50 ani dela isbucnirea revoluțiunii maghiare.

Cu 156 voturi contra 39, Dieta a respins nu propunerea, dar chiar ca propunerea să fie discutată.

Pe lângă guvernamentali, au mai votat contra atât cei din partidul lui Apponyi, cât și cei din partidul popular.

Pericolul oriental.

Ori-care ar fi sfîrșitul expedițiunii grecești, situația internațională este și rămîne foarte gravă și pericolul oriental nimic n'a pierdut din natura sa amenințătoare. O reprivire asupra faselor prin care tocmai a trecut chestia Cretei va lămuri aceasta.

Știm astăzi că chestia cretană a devenit din nou acută în urma turburărilor, omorurilor și incendierilor ce au isbucnit acolo și de care s'a făcut vinovată și poporația musulmană și cea creștină a insulei. Sub pretext de a protegia pe conaționali sei măcelăriți de Turcii fanatisați, Grecia și-a trimis o cadra sa în apele cretane, pe cînd în același timp se distribuiau între musulmani proclamații pentru anectarea Cretei la Grecia.

Alt moment important este, că tulburările din Creta au isbucnit tocmai în momentul cînd o comisie mixtă europeană petrecea în insulă, cu scopul de a face pregătirile pentru introducerea gendarmierii internaționale, cerută de puterile europene și acordată de Sultanul, și cărei numire este să restabilească ordinea și să garanteze insulanilor pacea și siguranța.

Tot simțu-tur cu începutul tulburărilor din Creta, s'au terminat și conferențele ambasadurilor celor șase mari puteri, acreditați pe lângă Sultanul. În aceste conferențe reprezentanții puterilor au elaborat un mare proiect de reforme generale a căror introducere în întreg imperiul tur-

cesc marile puteri voiesc să o exopereze dela Sultanul.

Ținînd în seamă această ciudată coincidență, este foarte legitimă bănuiala, care alt cum a găsit ecou în mari ziare europene și este acreditată în cercurile diplomatice, că adevărată ultima revoltă din Creta a fost pusă la cale chiar de cîtră lumea oficială a Turciei.

Se afirmă anume că Sultanul nu este mulțumit cu presiunea ce se face asupra lui de cîtră Europa, ca să dea reforme făcute de alții. În această ordine de idei revolta din Creta, începută de astădată de Musulmani fanatisați de agenții guvernului, ar avea să dovedească că nici un fel de reforme introduse în imperiul turcesc și ne eșite din propria inițiativă a Sultanului, nu vor reuși, nu vor restabili ordinea, ci mai vîrtos vor tulbura-o.

Dacă lucrurile stau așa, apoi pericolul cel mare nu consistă în veleitățile de mărire ale Greciei, nici în atitudinea poporațiilor creștine din imperiul turcesc, ci în atitudinea Sultanului și a guvernului seu.

Pentru a evita, sau cel puțin a amâna conflagrația generală care va fi inevitabilă îndată ce moștenirea turcească va fi deschisă, marile puteri europene par a fi hotărîte a menține integritatea imperiului turcesc. Integritatea teritorială a Turciei nu poate fi însă menținută, dacă într'nsa nu se va restabili pacea și ordinea internă.

~~Acasta ca să nu pot fi restabilite, cîtă vreme va dăinui starea de lucruri de astăzi, coruptă și asiatică, cu toate miseriile ei administrative, financiare etc. Este dar' neapărată trebuință de reforme mari și generale, fără de care nu numai integritatea, dar' chiar existența Turciei este atîrnătoare.~~

Că puterile europene voiesc în sinceritate menținerea imperiului turcesc în toată întregimea lui, și că o voiesc deocamdată în perfectă unanimitate, au dovedit-o acuma, în atitudinea lor recentă față cu Grecia în chestia cretană.

Tot așa de sigur este că unanimitatea puterilor există pentru moment și în stăruința ce pun asupra Sultanului și a guvernului turcesc ca să dea reformele fără de care nu se mai poate.

Dar' dacă Sultanul va continua a trăgăna introducerea reformelor? Atunci probabil că imperiul Turcesc va mai continua a fi teatrul turburărilor și a revoltelor ca cea din Creta, cari toate vor purta cu sine pericolul unei conflagrațiuni generale.

Căci nu se poate ști pîna cînd și pîna la ce punct va rămîne în ființă solidaritatea și unanimitatea puterilor întru apărarea putredului organism al Turciei.

Dar' dacă în cele din urmă Sultanul va refuza formal să introducă reformele impuse de alții și cu Coranul în mîna va face apel la fanatismul musulmanilor, ca să-l apere de stăruințele Europei? Atunci puterile europene sînt puse în fața unei grave alternative: sau să pună sfîrșit imperiului turcesc, sau să îl reformeze cu sila în contra voinței stăpînului seu.

În-casul întăiu ce va pune însă în locul Turciei?

În-casul al doilea, cine să fie însărcinat cu executarea voinței europene, vor fi tot atât de solidare și totatît de desinteresate cum le-am văzut în chestia Cretei?

De aceea chestia orientală este astăzi astfel pusă: Sau Sultanul cedînd stăruințelor Europei, se va grăbi, chiar în interesul seu și al imperiului, să facă ordine și

să realizeze reformele cerute de Europa sau dacă nu, apoi în foarte scurtă vreme vom asista la ultima și hotărâtoarea fasă a chestiei orientale.

Așa stând lucrurile, nu este mirare că opinia publică europeană nu se poate liniști nici după terminarea aventurii grecești dela Creta și că în toate țările predomină simțământul că ne apropiem de timpuri furtivoase.

Fiind vorba de o chestie în care și neamul românesc își are rolul său și interesele sale, avem datorința să urmărim cu atenție lucrurile și să fim pregătiți în fața pericolului oriental, care astăzi este mai amenințător ca ori și când.

Voința ungurească înfrântă în Fiume!

Sunt cunoscute cele mai nouă lacome încercări ale guvernului unguresc, de a-și întinde puterea și asupra orașului mărginaș *Fiume*, azi încă autonom. Prin anumite „legi maghiare“, de cele cu uși măestrite prin care să-ți poată scoate ghiara spre a rupe tot mai mult din drepturile cetățenești, ce la aparență nu se vedă atinse prin legea cutare ori cutare.

Fiumanii cunoscând aceste însușiri ale guvernului unguresc, s'au ridicat cu tărie contra încercărilor lui, și partidul autonomist s'a pus pe lucru.

La 18 Februarie era să fie alegerea de primar, dela ținuta căruia atârna mult dezvoltarea lucrurilor. A fost ales cu majoritate zdrobitoare, autonomistul Mihail Mayländer!

Guvernul unguresc avea dar' de ce bate în retragere prin rostul primului său ministru, când mai săptămânile trecute declara cu rostul vulpei din fabulă în fața strugurilor prea „acri“, că doară n'are de gând să atace autonomia orașului, numai unele chestii juridice vrea să le egaleze cu ale patriei mame.

Vântul sênătos în Austria.

„*Neue Freie Presse*“ constată cu o vedită părere de rău, că treburile cu alegerile pentru Dietă, se desvoaltă foarte... „râu“! În curia a V-a și în comune s'a început săptămâna trecută alegerea bărbaților de încredere pentru alegerile ce vor urma. Și, durere pe capul jidanașilor, în

provinciile Alpilor, în Austria-superioară, în Salzburg, în Voralberg și în Tirol, peste tot locul infuina „clericilor“ e atât de mare, că s'au ales aproape numai bărbați de încredere de ai acestui partid.

În Voralberg, zice Jidanca, numai orașele, „aceste străbune bastioane ale liberalismului“, au mai ținut de ocamdată pept lățiri curentului creștin, ear' Wels-ul din Austria-de-sus, până aci liberal, a trimis și el la alegere bărbați de încredere creștini!

În Moravia toate nuanțele s'au unit pentru a înlătura curentul social democrat.

În Bohemia însă social-democrații și-au rezervat un teren relativ mare mai ales în părțile nordice, germane ale țerii.

Cifrele însăși apoi, dau un tablou foarte neplăcut pentru perciunații liberali. De pildă, în Curia a cincina, 77 comune au trimis la alegere 218 bărbați de încredere de ai partidului creștin catolic și numai 17 „liberali“, și 22 a căror ținută nu e sigură.

Curia comunelor în 79 comune, a ales: 224 creștini și numai 5 de alt partid!

Astfel, după toate semnele, noua dietă austriacă va fi constituită, din bărbați, cari vor face un front hotărît și decizător păcătoșului „liberalism“ de dincolo, frate de cruce cu cel dela noi din Ungaria.

CASĂ NAȚIONALĂ

Organul oficios al „Asociației Transilvane“ aduce în numărul său apărut acum un articol, în care se sulevează chestiunea ridicării la Sibiu a unei case naționale, în care să se instaleze biblioteca „Asociației“, să se facă un muzeu național și eventual și loc pentru asociațiunea teatrală română.

Ca mijloc de a ridica această casă, pe lângă contribuiri naționale, mai emite și următoarea idee:

„Băncile noastre, cari manipulează averea noastră națională și din această avere realizează an de an un profit de un milion de coroane, dacă ar jertfi în decurs de 10 ani numai 2% din profitul lor, adecă o sumă care întru nimic nu poate altera dividendă și rezervele lor, ar pute să amortizeze prin aceste contribuiri un

capital de fl. 100,000, o sumă suficientă pentru acoperirea în mare parte a cheltuielilor zidirii.“

Proces de presă.

Despre procesul de presă pe care l-au avut la 18 c. confrății noștri din Timișoara, „*Dreptatea*“ da următoarele amănunte:

Scenele sângeroase dela Mehadica și-au avut ieri un epilog înaintea curții cu jurați de aici, acușai fiind domnii Patriciu Drăgălina, directorul institutului pedagogic din Caransebeș, pentru un articol publicat în nrul 139, și responsabilul „*Dreptății*“ pentru două corespondențe publicate în nrul 138 și 146 din anul trecut ai „*Dreptății*“. Pertractarea era să se înceapă la 9 ore înainte de amiază, dar' până s'au adunat jurații și până sau făcut sortările a trecut bineșor o oră întreagă, așa că pertractarea abia s'a putut începe la 10 ore.

Tribunalul e compus din: Maly Istvan president, Horvat Jenö și Apathy Jozsef, juzi votați, Dr. Teodorovici și Schwartz notari, Gozdu acusator public.

Acusatori: Sulyok și Prosteanu.

Acusatul Drăgălina, se prezentă având de apărător pe avocatul C. Bredicean, acusatul al doilea, redactorul responsabil al „*Dreptății*“ D. Voniga se prezentă fără apărător. Martori sunt: Ioan Bogoevici, preot în Ceregova; Savu Grozăvescu, din Teregova; G. Velescu, din Verendin; N. Ienea, din Verendin și Alex. Bușuic din Verendin.

Jurații sunt toți „patrioți“, cari deși dl C. Brediceanu a arătat toată netemeinicia acușaiunii, rostind un magistral discurs, începând: „*tisztelt barbăr magyarok*“ (onorați maghiari barbari), totuși n'au esitat să dea verdict de condamnare.

Pentru-că a arătat în ce chip poporul român e spoliat de micii și mari funcționari, dl Drăgălina, este osândit pentru calomnie la o zi închisoare și 20 fl. amendă.

Apărătorul a înștiințat nulitate.

Procesul contra dlui D. Voniga, acusat pentru publicarea altor două articole, nu s'a mai pertractat după-ameazi, ci s'a amân timer pe alta zi, până-ce se vor întregi dovezile.

Veneția în sclăvie

de
George Sand.

(Urmare.)

El avè pentru mărimea și suferințele ce bănuia într'însa, un respect atât de sincer. încât nu îndrăsnise nici s-o roage să-și scoată masca, nici să-i spue numele ei. Cum nici ea nu-l întrebase de numele său, fi era rușine să se arate mai curios și mai indiscret decât dînsa.

Ea părea că înțelege delicateta purtării sale și-i era recunoscătoare. căci la fiecare întrevedere îi arăta mai multă încredere și simpatie.

Cu toate-că nu se schimbaseră între ei nici un cuvânt de dragoste, lui Frantz i-se părù că dînsa cunoaște pasiunea lui și se simte dispusă s-o împărtășească. Aceste speranțe erau suficiente pentru a-l face fericit și când simțea o dorință mai vie să cunoască pe aceea pe care deja o numia în sine amanta sa, imaginația i-o arăta atât de perfectă și atât de frumoasă încât îi era teamă, ca să zic astfel, de momentul când își va ridica vëlul.

Într'o noapte, pe când rătăceau împreună sub colonadele Sfântului Marco, femeia mascată oprì pe Frantz înaintea unui tablou care reprezenta o fată ingenuchiată înaintea patronului orașului.

— Ce zici de această femeie? întrebă ea după ce-i lăsă timpul s-o examineze bine.

— Este, răspuse el, cea mai minunată frumusețe ce poate cineva, nu să vadă, dar' să-și inchipuiască. Inspirația artistului a putut să ne dea imagina, dar' modelul nu poate exista decât în ceruri.

Femeia mascată strînse cu putere mâna lui Frantz.

— Eu, răspuse ea, nu cunosc o figură mai frumoasă ca a gloriosului Sf. Marco și n'aș pute să iubesc alt om decât pe acela care este viu și imagine.

Auzind ace ste cuvinte, Frantz îngălben și șovăi, căci își aduse aminte că figura sfântului avè cu a sa cea mai exactă asemănare. El căzù în genunchi înaintea necunoscutei și luându-i mâna, i-o udă de lacrimi, fără să pronunțe un cuvânt.

— Acum știu că ești al meu, ti zise ea cu o voce mișcată, și ești demn să mă cunoști și să mă posezi. La revedere mâne seară, la palatul Servilio.

Apoi îl părăsi ca și în celelalte seri, dar' fără a pronunța cuvintele sacramentale cu cari se sfârșeau întrevederile lor în fiecare noapte.

Frantz, beat de bucurie, rătăci toată ziua prin oraș, fără să se poată oprì undeva. El admira cerul, suridea lagunelor, saluta casele și vorbea vântului.

Toți cari îl întâlneau credeau că e nebun și se uitau curioși la dînsul. El vedea

aceasta și rîdea de nebunia acelora cari rîdeau de a sa.

Când prietenii îl întrebau ce făcuse de o lună de când nu-l mai văzuseră, el le răspundea: „O să fiu fericit“ și trecea înainte.

Când se inseră, se duse și-și cumpără o o eșarpă de toată frumusețea și epolete noi; se duse acasă să se îmbrace, puse cea mai mare îngrijire la toaleta sa și se duse în urmă îmbrăcat în uniformă la palatul Servilio.

Balul era mareș. Toată lumea, afară de oficerii garnizoanei, venise deghisată și această mulțime de costume variate și elegante, amestecându-se și agitându-se la sunetul număroasei orchestre, oferia un spectacol strălucitor și însuflețit.

Frantz trecù prin toate sălile, se apropia de toate grupele, își aruncă ochii asupra tuturor femeilor. Multe erau foarte frumoase și cu toate astea nici una nu i-se părù demnă de a oprì privirile sale.

— Ea nu este aci, își zise el; eram sigur, nu e încă oara.

Se așeză după o coloană, lângă intrarea principală și așteptă cu ochii fixați asupra ușii.

De multe-ori se deschise ușa, multe femei intrară fără să facă să-i bată inima. Dar' în clipa când ciasornicul începù să bată orele un-spre-zece, el tresări și strigă destul de tare ca să fie auzit de vecinii sei:

NOUȚĂȚI

Arad, 22 Februarie st. n. 1897.

Un răspuns. Alaltăieri cu litere mici și pe pagina a II-a, ieri cu litere mari pe pagina I, „*Tribuna*“ din Sibiu ne acușă mai pe față, mai indirect, că „ce-i cu monumentul lui Iancu?“ Aceasta după-ce întâiu acușaiunea a fost formulată în „*Telegraful Român*“, și apoi în „*Kolozsvár*“ în fața căruia confrății noștri se simt datori să ia cuvântul.

Din parte-ne o singură observare: în redacția noastră este numai cel ce a dat ideia monumentului și a fondului a căruia colectare a fost pornită și patronată de comitetul național. Dela 16 Septembrie 1895 și până la 1 Februarie 1896, când dl Rațiu a regulat „averea națională“ — dată în păstrarea dlui Liviu Albini, se putea cere lămuriri și regula și chestia fondului. Chiar acum, dacă într'adevăr, vrea numai lămuriri, le putea cere dlui T. L. Albini, care-i la Cut, lângă Sibiu, fără anticiparea articolelor de senzație meniți să hrănească presa maghiară doritoare de scandale.

Hotărârea magistratului din Brașov prin care dl Aurel Murășanu a fost osândit la arest de 8 zile și 50 fl. amendă pentru că a convocat adunarea electorală română, a fost aprobată de viceșpan, spune „G. T.“ Dl Murășanu va face recurs la ministerul de interne, unde însă, e sigur că tot „ideia de stat“ va trebui să învingă. *Dreptatea* mai poate aștepta!...

Tisza... gróf. Aristocrația maghiară s'a mai sporit. Intreaga familie a marelui rabin Tisza Kálmán, a fost ridicată la rangul de „gróf“. Actul oficial a apărut în numărul de ieri al organului oficial al țerii.

Amintim tuturor membrilor congregațiunii comitatense, că Vineri este adunarea generală.

Să se prezente toți Românii, deși, după-cum suntem informați, cei din provincie n'au primit încă nici o invitare.

Știri locale. Sâmbătă seara a avut loc în sala dela „Crucea Albă“ serata aranjată de ziaristii maghiari, pentru sporirea fondului ce au înființat ziaristii din provincie. Serbarea a reușit deplin. Din Budapesta a fost aici un oaspe Sipulus (Rákosi Viktor), unul din cei mai simpatici ziaristi maghiari.

— Iat-o!

Toți se uită la dînsul, par'că ar fi vrut să-l întrebe ce rost are exclamația sa. Dar' tot în acea clipă ușa se deschise și o femeie care intra, atrase asupra-i toate privirile.

Era fata din tablou, îmbrăcată în dogerășă din secolul al XV, de o mie de ori mai frumoasă în costumul ei strălucitor. Ea înainta maiestos și încet, uitându-se cu atențiune împrejurul său, ne salutând pe nimeni, par'că ar fi fost regina balului.

Nimeni, afară de Frantz, n-o cunoștea, dar' toată lumea, subjugată de minunata ei frumusețe, se da în lături cu respect și se inclina înaintea ei. Frantz, încântat, o urmăria de departe.

În clipa în care ea ajunse în cea din cea din urmă sală, un tânăr frumos, purtând costumul lui Taso, cânta acompaniând pe o chitară o romanță în onoarea Veneției.

Ea se duse drept la dînsul și uitându-se fix în ochii lui, îl întrebă, cine e de îndrăznește să poarte un asemenea costum și să cânte acel cântec.

Tânărul intimidat de această privire, plecă capul, palid și îi întinse chitara. Ea o luă și plimbând la întâmplare degetele sale albe ca marmora pe coarde, întonă la rîndul său cu o voce armonioasă și sonoră un cântec ciudat și adese-ori întrerupt:

„Dansați, rideți, cântați, veseli coplii ai Veneției! Pentru voi iarna nu are geruri

— Cu toate serviciile aduse guvernului cu toate că deputat a ales pe Hieronymi, Aradul, așa scrie foaia guvernamentală din loc, nu va căpăta fabrica de tutun după cum sperase.

Nuntă românească. Ieri s'a celebrat la Siclău cununia d-lui Dr. Atanasiu Brădeanu, medic în Bozoviciu, cu domnișoara Gabriella Codreanu, fiica d-lui preot local. Nași au fost d-nul Dr. Nicolae Oncu și d-na Letiția Oncu. Un mare număr de prieteni din Arad și comitat, au grăbit să se asociază la această bucurie familiară, unde ca oaspeți, pe lângă clasa cultă, au fost și toți țăranii fruntași din comună, așa că nunta a avut caracterul unei rare și însușite sărbători. Iubitul nostru „Uncheș” era în elementul său. Dela prietenii cari n'au putut asista, s'au primit o mulțime de felicitări. Dorim, din parte-ne, cele mai senine fericiri tinerei perechi.

Alegere de preot. Eri s'a săvârșit, sub conducerea dlui protopop Dr. Ioan Trăilescu, alegerea de preot în comuna Otlaca. A fost ales părintele Iustin Iancu, din Cinteiu. Alegerea s'a întemplat în cea mai mare ordine.

Pentru Ungurii din Brălla, amenințați cu pierirea, după-cum scria într'un apel preotul lor, orașul Arad a votat suma de 50 fl.

Hymen. Dl Mihail C. Vlădescu, profesor universitar și-a sărbătorit ieri, în București, căsătoria sa cu d-șoara Maria Anastasescu.

Un răspuns — slab. Primit următoarele: Drept răspuns la articolul „Un nou desertator” apărut în jurnalul D-Voastre dela 28 Ianuarie (9 Martie) primiți următoarele:

La 28 Octomvrie (9 Noemvrie) 1893 a apărut în foile Budapestele o scire, că eu sunt patriot rău. Eu în împregiurările aceste am avut tăria sufletească să sufer și să nu mă fac martir. Suferința durează și azi, dar sunt mângâiat în sufletul meu, că vestea scoasă despre mine, n'a fost adevărată și nu s'a putut adevărați cu toată reavoința inamicilor mei.

Acum, când foile noastre mă declară de desertator, încă voui să fi tare, căci simt, că și această acuză e tot atât de basată, ca și cea din foile ungurești.

Știință de pâine n'am făcut și nu voui face, cine mă cunoaște îmi va da dreptul, precum vei recunoaște această dumneata domnule „Uncheș” căci vei ști ce e filologia comparativă.

noaptea nu are întunec, viața nu are griji. Sînteți cei mai fericiți din lume și Venetia este regina națiunilor. Cine a zis nu? cine a îndrăsnit să gândească că Venetia nu este tot Venetia? Băgați de seamă! ochii văd, urechile aud, limbile vorbesc; teme-ți-vă de consiliul celor zece dacă sînteți buni cetățeni. Bunii cetățeni rid. cântă, dansează dar' nu vorbesc. Dansați, rîdeți, cântați, veseli copii ai Venetiei! „Venetia, singurul oraș, care nu ai fost creat de mână ci de spiritul omului, tu care pari făcută să servești de locuință trecătoare sufletelor drepte, pusă ca treaptă pentru dînele între cer și pământ; ziduri locuite de fete și încă animate de o suflare magică; colonade, aeriene, cari tremurați în brumă; turnuri, cari vă confundă cu pânzele corăbiilor; arcade în ai căror pereți sînt mii de voci, ca să răspundă fie-cării voci, cari trece; milioane de îngeri și de sfinți cari par a sări pe clopotnițe, agitând aripile voastre de marmoră și de bronz, când vîntul aleargă pe frunțile voastre umede; cetate, care nu zăci ca cele-lalte pe un pământ posomort și noroios, ci care înoți ca o turmă de lebede d'asupra undelor, înveseliți-vă, înveseliți-vă! O nouă soartă să deschide pentru voi, tot atât de frumoasă ca cea dintăiu.

(Va urma).

In cestiu sciințifice n'am datina să fac personalități, prin urmare îmi rezerv dreptul de a răspunde numai atunci, când voi primi replica „sciințifică” în loc de acuză.

Cu negări și acuze nu s'au rezolvat încă cestiu sciințifice asta s'ar cădea să le scie dl „Uncheș”.

Sapientia sat!

Budapesta, 12 Februarie n. 1897.

Ioan Costa.

Petrețeri. Tinerimea adultă din Vingard va arangia în favorul bisericii ort. din loc în „școala română” o producție teatrală împreună cu dans, Duminecă în 16/28 Februarie a. c. Inceputul precis la 7 ore seara. Prețul intrării de persoană 50 cr.

Sedintă publică. Mercuri, la 12/24 c. societatea de lectură „Ioan Popazu” din Caransebeș aranjează o sedintă literară publică. Eată programul sărbării: 1. Cuvînt de deschidere, rostit de presid. societății dl profesor Gerasim Sîrb; 2. Cherovicul, cor mixt, pentru 6 voci, compoziție de A. Sequens, executat de elevii institutului; 3. „Sava Brancovici”, disertație de Coriolan Zuiac, stud. de teol. în cursul al III; 4. „Despot Vodă”, de V. Alexandri scena I, act. II; declamat de Cornel Panciovan, stud. de teol. curs. II; 5. „Senin și furtună”, de I. Vorobchievici, executat de membrii societății. 6. „Cum să se procedă la educație în diferite etăți”, disertație de Solomon Balint, stud. de pedagogie curs. IV. 7. „Herșcu”, monolog de V. Alesandri, predat de Ioan Bengia, stud. de ped. curs. IV. 8. „Cucule cu peană sură”, compoziție de G. Dima, executat de membrii societății. 9. „Cuvînt de închidere”, rostit de presid. societății.

Moarte grabnică. Preotul Nicolau Turlea din Dumbrăveni în Bihor, în ziua de 3/15 Febr. după-ce a înmormîntat un prunc s'a dus acasă și a beut o sticlă de bere în urma căreia l-a prins un sgîrciu și după vreme de 2 ore a murit lăsînd în jale și intristare familia-i iubită și turma-i credincioasă. Moartea grabnică a produs întristare în cerul amicilor și cunoșcîtorilor răposatului. În mormîntarea a fost frumoasă servind 7 preoți și 4 învățatori în fața publicului numărînd din comună și giur. Fie-i țărna ușoară!

O carte a dlui Axente Sever. Cetim în „Gazeta Transilvaniei”: A eșit de sub tipar: „Răspuns la Cartea neagră”, scrisă de Br. Kemény István jun. și publicată de Hentaller Jozsef, de Axente Sever. Brașov, 1897. Tipografia A. Mureșianu. Însemnătatea acestei scrieri a veteranului luptător dela 1848 n'avem nevoie să o accentuăm îndeosebi. Parte însemnată din răspunsul la „Cartea neagră” s'a publicat și în foiletonul ziarului nostru, ea conține însă și un Aduș privitor la „incendiarea și devastarea Aiu-dului” de 183 pagini încă nepublicat. Întreaga carte conține 364 pagini și se află de vânzare, cu 65 cr. sau 1 leu 50 bani exemplarul, la tipografia „A. Mureșianu”, precum și la dl autor Axente Sever, Brașov (Strada Postavului Nr. 10). Nu ne îndoiim, că publicul nostru român va ști să aprezieze scrierea acasta, atât de însemnată pentru istoria revoluțiunii din 1848, și că o va îmbrățișa cu căldură.

Se recomandă un învățător gr.-ort. rom. cu praxă de 7 ani pe terenul didactic, purtare morală bună, examene cu școlarii în fiecare an laudabilă, cântăreț bun cu voce de bariton sonoră, cunoșcîtor de note și pricepător în conducerea, instruirea și înființarea de choruri de ori-ce soi.

Schimbări în legea despre serviciul militar în România. După-cum spune „Liberalul” din București: Proiectul de lege prin care se schimbă legea de acum a recrutării, a fost terminat de marele stat major al ar-

matei. Durata serviciului mili'ar permanent se va propune să rămână neschimbată, adecă tot trei ani. În schimb serviciul teritorial, al dorobanților și călărașilor cu schimbul, se reduce de la 5 ani la 3 ani, chemările acestora însă la probe de arme, în loc de a fi rare ca până acum, se vor face mai des, așa ca să suplinească cei doi ani reduși.

Condițiunile de amănare și scutire dela serviciu, vor fi pe viitor mult mai mari, punîndu-se o mulțime de restrîngerii tinerilor cari cer comisiunii de recrutare asemenea amănări ori scutiri.

Un oraș unic în felul lui este orașul Gheel din Holanda. S'a înființat înainte cu 800 de ani în urma unui incident. Un magnat englez își persecuta fata sa, Dymphne, cu amorul seu bestial. Ea fugi dinaintea lui la Gheel; tatăl seu însă o ajunse și o ucise. Ea fu ridicată între sfinți, ear locuitorii din Gheel zidiră pe locul unde ea muri o capelă în care depuseră moaștele ei. Cu timpul capela deveni un loc al minunilor; prin atingerea moaștelor ei să vindecară o mulțime de bolnavi, în deosebi alienați. Cu încetul se adună aici o mulțime de alienați, cari erau îngrijiți de locuitorii orașului. În chipul acesta singura ocupație a locuitorilor deveni îngrijirea acestor nenorociți. Prin o praxă continuă deveniră foarte îndemnați în tratarea nebunilor, așa că copii învîtau aceasta dela părinții lor, ca un fel de profesiune. E foarte natural, că modul de a-i trata pe nebuni nu era la nivelul modern. Dela 1860 s'a amestecat guvernul în afacere și a regulat-o prin o lege. Astăzi numărul bolnavilor este 1950, dintre cari 65 sunt internați în casa de alienați ridicată acolo de stat, ear' ceilalți sunt așezați pe la case private. Să înțelege, că întreținerea și tratarea nu e gratis. Costul întreținerii să solvește la cassa direcțiunii, numite de guvern pentru supra-vegherea coloniei. Nimenea din locuitorii orașului nu are voie să pacteze cu bolnavii, ei ei își primesc remunerațiunea dela direcțiune. Aceia dintre locuitorii coloniei, cari se disting prin tratarea bună și conștiințioasă a bolnavilor sunt premiați. Sub conducerea guvernului, s'a perfecționat și metoda de a trata pe bolnavi. Locuitorii coloniei s'au lăsat foarte înte de sistemul vechiu și și-au însușit cel nou, care stă la nivelul psihiatriei moderne.

Restabilirea adevărului!

Sîntem rugați să publicăm următoarele:

Onorată Redacțiune!

În numărul din 12 Febr. a „Dreptății” s'a publicat în rubrica „Cronică” în chestia „Crucea din piața Lugojului” unele date, cari nu corîspund adevărului încât acelea privesc starea faptică a „Cruții vechi”.

Anume se zice, că: „Urmașii unui „restaurator” a crucei vechi și respective V. Thomici își vindicau drept de proprietate asupra crucei vechi; (obiect închinat și drept de proprietate — ce politică), dar' nici acestia nu cereau ca să nu fie de fel cruce creștină în piață”.

Îmi țin de datorință morală atât față de strămoșii mei cari încă înainte de un secl și jumătate adevăc pe atunci, pe când nici părinții urzitorilor controversiei actuale a „Cruții” — (nu înțeleg pe fondatorul crucei noue) — nici că se aflau în Lugoj — și cari au concurs cu mari sacrificii materiale la susținerea comunității bisericesti și la ridicarea bisericii ortodoxe din Lugoj — a protesta solemn în contra micșorării tendențioase a faptelor lor creștinești și răspîndirea de ne-adevăruri asupra acestora.

Documente istorice dovedesc — dar' e în orașul nostru și un lucru notoric, că crucea veche care e de marmoră roșie și

era mai mare decăt cea actuală de material mai inferior — a fondat-o strămoșul meu „Iosif Terzia” încă la începutul secolului acestuia.

Decedînd Iosif Terzia în 7 Oct. 1819 chiar și din lăsamîntul lui s'a mai plătit o sumă însemnată pentru cruce — și astfel s'a ridicat și sfințit aceia în anul 1820.

E deci un lucru tendențios, dacă „Cronicarul „Dreptății” pe un „fondator” îl degradează de „Restaurator” al „cruții vechi”.

Urmașii fondatorului și respective subscrisul nu și-au vindecat alt drept asupra crucei vechi, — decăt că au pretins, că „Crucea veche” la a cărei decompunere măiestrii „Cruții nouă” au fost siliți a aduce anume mașine din Budapesta, să nu se dărîme și memoria unui binefăcător a bisericii să nu se pîngărească. Asta au pretins urmașii lui Terzia și la atata cred că mă va îndreptăți ori-și-cine chiar și „Cronicarul Dreptății”.

Ce privește lecția juridică în privința dreptului de proprietate asupra crucei vechi, rog pe „Cronicarul” se binevoiască a și-o păstra pentru sine, — căci eu — nu am trebuință de ea.

Recercîndu-Vă, dle redactor, a publica această rectificare în proximal număr, observ că m'am adresat pentru publicarea rectificării în prima linie către redacția „Dreptății” în bunăcredință, că procedura acestei foi corîspunde nomenclaturii prea frumoasă ce o poartă; dar' așa se vede, că „și asta-i o minciună” precum cântă Lugoșeni, — căci am fost respins deși localitatea aducea cu sine, că ne dînd eu ansă la atacuri personale, să mi-se publice cel puțin rectificarea.

Se vede că On. Red. a „Dreptății” n'a voit a da de gol și a estrada pe cinstitul „Cronicar”, dar' o asigur că voui ști mijloacele, prin cari să-l constrîng să „sară din tufă” ca să-i pot notifica strada și numărul unde locuiesc în Lugoj, și astfel să-mi isprăvesc chestia personală numai cu dînsul fără de mai molesta publicul cu discuțiuni personale.

Rog să primiți cele mai distinse considerațiuni de stimă cu cari sînt.

Lugoj, în 21/9 Februarie 1897.

Virgil Thomiciu.

ULTIME ȘTIRI

Regele Greciei.

Atena, 21 Febr.

Se asigură că regele Greciei a scris tatălui seu, regelui Danemarcei, că ori va ocupa Creta ori părăsește tronul Greciei.

Colonelul Vasos a ocupat portul Vucolo, în apărarea căruia au căzut peste 100 Turci.

Situația în Turcia.

Constantinopol, 21 Februarie.

Guvernatorii generali din Monastir și din Yanina telegrafiază că triburile albaneze cer arme și trimiterea lor la graniță. E temere de desordine în cazul când guvernul nu ar satisface cererile lor.

Faik-pașa, declinand comanda primei escadre, este înlocuit prin Hasan-pașa.

Preparativele pentru mobilizarea corăbiilor de rebel au arătat starea deplorabilă în care se află flota turcească, ale căreia corăbii au fost cu deservire neglijate. Vor trebui mulți bani și mult timp pentru a le pune în stare de serviciu, chiar corăbiile cele mai bine întreținute.

Redactor responsabil: Ioan Russu Șirianu.

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI DE ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: Arad, casa proprie, calea Archiducele Iosif Nr. 2.

Întemeiată la 1887.

Capital de acții: fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 100.000.
Depuneri fl. 1.000.000. Circulația anuală fl. 15.000.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interes fără privire la termenul de abzicere.

Dare de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea casei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abzicere.

Depuneri se pot face și prin poștă și se efectuează momentan după sosirea comandei.

14— [4]

Direcțiunea institutului.

O specialitate naturală neprețuibilă

este apa minerală alcalin-acidă bicarbonată

Isvorul „Matilda“ de Bodok

care după experiențele făcute la mai multe facultăți de medicină s'au dovedit ca o apă medicinală prea eficace și plăcută mai ales: la conturbări de mistuire, maladiile stomacului, a rinichilor, a beșicii udului și ale organelor respiratoare etc.

BORVIZ DE PRIMUL RANG

care prin limpezitatea sa rară și prin conținutul său mare în acid carbonic natural de un gust prea plăcut, va îndeplini chiar și pretențiunile cele mai delicate, ca cum nici o altă apă minerală.

Deposit în Sighișoara și Alba-Iulia:

la domnul I. B. Misselbacher sen., Cluj: Szegesvary és társai
Deva: Balog Gyula, Orăștie: Németh János; în Brașov deposit propriu strada Căldărarilor nr. 68, și se poate comanda și de adreptul dela administrațiunea subsemnată.

Cu toată stima

Administrațiunea isvorului „MATILDA“:

14— [7]

Josef György,

(comit. Hâromszék). Bodok. (Transilvania).

„MINERVA“

INSTITUT TIPOGRAFIC SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE

Cea mai ieftină tipografie!

Tipografia „Minerva“ din Orăștie, strada Berăriei Nr. 10, mărindu-și asortimentul, își oferă on. public serviciile sale pentru ori-ce fel de tipărire.

Fiind pusă în plăcuta pozițiune de a dispune de 6 mașini, și anume: 2 prese accelerate, mari, 2 prese de mână, mici, și 2 mașini: una de perforat și una de tăiat, precum și de 112 soiuri de litere de cele mai moderne, cu mai bine de 200 clișeuri și felurite alte obiecte tehnice, — garantează pentru efectuare promptă, corectă și frumoasă, cu prețuri foarte ieftine!

„MINERVA“ primește mai departe să efectuească tipărituri de cărți și broșuri de ori-ce mărime, pe lângă invoeli de plată foarte ușoare, în rate dacă e de lipsă.

Pentru Bănci tipărește Bilanțuri, Acții, Libele de depuneri, Cărți, Documente de Cassă și tot felul de tipărituri.

Pentru infățișare plăcută, atrăgătoare, se garantează.

Direcțiunea institutului Tipografic

„MINERVA“.

18— [6]